

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' קרח (מטריק) כ"ד סיון תשע"ו

החברותא בטאן פנימי לחברים גליון מס 534

פנינים יקרים

ויקח קרח (ט"ז, א) ביקש קרח לקחת לעצמו גדולה ושררה ולכן לא היה הדבר כשר. טובה גדולה רק כשנותנים אותה מן השמים. בכוחות עצמו אין אדם יכול לקחת...

ויקח קרח וגו' (ט"ז, א) רש"י: מה ראה קרח לחלוק על משה נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל. וצ"ב הרי אותו מעשה של נשיאות אליצפן בן עוזיאל נתרשש מיד לאחר הקמת המשכן ומדוע איפוא דחה קרח את המחלוקת זמן רב כל כך? אלא שמיד לא יכול היה קרח לשכנע את העם נגד משה ורק לאחר מעשה המתאוננים ומעשה המרגלים וכו' הורע קמעא מצבו של העם אז ביקש קרח לנצל את המרירות ולהסית את העם נגד משה...

ויקח קרח (ט"ז, א) פרש"י לקח את עצמו לצד אחד. ויש לדקדק במלת אחד שנראית כמיותרת. אלא אמרו חז"ל (ברכות ה) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים. הענין הוא כי צריכים לעבוד את השי"ת עם שתי בחינות של אחד המרבה - דהיינו להרבות כבוד שמים להתבונן ולראות גדלות הבורא, ואחד הממעיט לכבוד עצמו להכיר שפלותו, עבדות זו חשובה וטובה היא בשמים, אבל קרח אחז רק בגדלות הבורא ולא בשפלות עצמו. וזהו כוונת רש"י קרח לקח את עצמו לצד אחד היינו שהצד האחד המרבה של גדלות הבורא לקח לעצמו. ולא את אחד הממעיט על שפלות עצמו לא היתה לפי רוחו. (הרה"ק ר' ישראל ממאדוין)

ויקח קרח וגו' (ט"ז, א) נסמכה מחלוקת קרח למתנת כהונה ללמדנו שהחולקים על הצדיק מוסיפים כח לצדיק מן השמים כמתנות כהונה...

ומדוע תתנשאו... (ט"ז, ג) אחד הפלאים הגדולים הוא שכל החולקים על הצדיקים בודים עליהם מלכם דברים כאלה שהם ממש ההיפך הגמור מטובם ומהותם. גם נגד משה רבנו אשר התורה העידה עליו שהוא ענו מאוד מכל האדם, לא מצאו קובלנה אחרת אלא דוקא שהוא בעל גאווה כאמרם מדוע תתנשאו.

(הרה"ק מקאצק זצ"ל)

רב לכם בני לוי (ט"ז, ו) רש"י מביא המדרש שבני קרח עשו תשובה ומשה היה רואה, מה באמת היה המקור לכח התשובה של בני קרח? אפ"ל בדרך מליצה הרי משה שידל את קרח בדברי חזק ומוסר רב לכם בני לוי, והשתדל להחזירו למוטב מאחר ודבורו של צדיק אינו הולך לאיבוד אזי אם הדבורים לא השפיעו על קרח בעצמו השפיעו על בניו שנעשו בעלי תשובה. אבל קרח שלא האמין בגודל כוחו של משה רבנו לא היה מסוגל לקלוט דברי המוסר.

המעט מכם וגו' (ט"ז, ט) ויש לדקדק דהול"ל המעט לכם, אלא שמשה אמר להם האמת להיות כאשר הקב"ה משפיע גדולה והאדם מתגאה עי"ז אוי הגדולה הזאת נהפכת אליו לקטנות ולחסרון. [כמאמר הזה"ק מאן דאיהו זעיר איהו רב, ומאן דאיהו רב איהו זעיר]. לזה אמר להם משה הרי המעט מכם היינו הקטנות נתראה מכם, מחמת כי הבדיל ונתן לכם קצת גדולה ולכך בקשתם גם כהונה. הרי כשיתן לכם יותר גדולה תתקטנו יותר באמת אחרי שתתגאו...

וישלח משה לקרא לדתן ולאבירים (ט"ז, יב) מכאן שאין מחזיקין במחלוקת - רש"י. כוונת הענין שאין חזקה במחלוקת כלומר שאסור לומר מאחר וכבר נעשו כמה וכמה נסיונות להשכין שלום שוב לא יועיל מאומה. אלא יש לנסות שוב ושוב, לפיכך לא נלאה משה רבנו וגם אחרי שדיבר כמה פעמים בכ"ז שלח שוב לקרא לדתן ולאבירים.

וכל ישראל נסו לקולם (ט"ז, לד) לכאורה הול"ל נסו מקולם? אלא יתכן על פי המדרש בפרשת בשלח שיצחק הנחיל לבניו את הקול קול יעקב בתורה תפלה וצעקה לפני השי"ת כשאיוו צרה מגיעה ח"ו. ועתה כשראו ישראל העונש הגדול הזה מיד נסו לקולם לקול הידוע שהקול קול יעקב לצעוק ולהתפלל להשי"ת כי אמרו פן תבלענו הארץ.

(הרה"ק רבי העניך מאלעסק זצ"ל)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שיחת הרא"ש ז"ע"א חוה"א סוכות קש"ן ה'בא ל'צפ"ס ע"א

כולם אומרים 'חי וקיים', מרעישים עם הפה 'חי וקיים', אבל זה לא 'חי וקיים'. 'חי וקיים' נקרא שהוא מבוטל לגמרי, שהוא כלל לא מציאות בקיום העולם, שאין לו בכלל קיום והוא חשוב כמת בגלל שהוא תוהו ובוהו, וממילא מוכח ששלימות החיים שלי זה מהרבש"ע, כי בתוהו ובוהו אין נשימה. ולכן אמר דוד המלך "כל הנשמה תהלל י-ה". כי כל נשימה היא התחדשות שהרבש"ע מקרין מתוהו ובוהו, מהאמונה הפשוטה. ואמונתך בלילות.

כאשר האדם מגיע למציאות של עצמו, מזה הוא יכיר את מציאות הבורא עולם. תמיד מדברים מ'סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות' אבל לא חיים את זה בגלל שהאדם חי את עצמו. אומרים 'סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות' ולא יודעים מה שאומרים, זה פחד נורא. אבל כאשר אני כבר לא חי את עצמי בגלל שאני תוהו ובוהו, ואז הרי אין לי עוד חיות ואין לי נשימה, אז מאיפה אני חי? התשובה היא - אמונה, אני מאמין שיש בי כח והכח הזה מזכה לי את הרוח חיים. נמצא שהסיבה היא שעוזרת לי. אני מוכרח להאמין שיש סיבה, אם לא כן איך אני חי ואיך אני יכול לנשום.

כאשר יש לאדם כשלונות, כגון שהוא בכעס והעצבים שלו מתוחים, והוא מבקש מהרבש"ע שיעזור שהעצבים שלו ירגעו. הנה כל עוד שהוא מציאות, כאשר הוא פונה אל הרבש"ע ומבקש ממנו, ולא משנה על מה הוא מבקש, הוא חי במציאות שלו, ואת

המציאות הזו הוא מכנה 'בורא עולמים' שאין לו גוף ואין לו דמיון כלל. הוא לא מציאות, רק סיבות. סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות. אך כאשר הוא מגיע באמצעות הכשלונות הללו אל הרבש"ע שברא אותו כך, הוא מגיע אל התוהו ובוהו. כל אחד מוכרח להכנס לתוהו ובוהו כי העולם הזה הוא תוהו ובוהו, כמו שנאמר "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תוהו ובוהו", שכל הבריאה היא תוהו ובוהו. וכשהאדם נכנס לתוהו ובוהו הרי הוא כמת, כי תוהו ובוהו אין לו חיות. ואם כן אין לו חיות מכח עצמו, ומה שהוא חי זה רק מכח האמונה, מהתוהו ובוהו של "ואמונתך בלילות", הוא חי מהתוהו ובוהו של הקודשא בריך הוא. ואז הוא קולט, והוא מאמין, שיש דבר שנותן בו את הכח לפעול פעולות. מכיון שמאמין שהוא לא יכול לעשות את הפעולות, כי הוא מציאות שלא יכול לעשות מאום, תוהו ובוהו, כמת ממש. וממילא מאמין שיש אחד טמיר ונעלם מעיני כל, "כי לא יראני האדם וחי", שהוא בכוחו מפעיל אותו, ובאמצעותו הוא פעיל. וכיון שמכוחו הוא חי, אם כן הוא שוב מציאות, ויש לו קיום, והוא חי מכח הסיבות.

וזו היא בחינת משיח. חיים כאלו שכל העולם כולו תוהו ובוהו, וכשהוא נושם זה רק הרבש"ע, וכשהוא מדבר שכינה מדברת מתוך גרונו. כשזה יהיה, יהיה התיקון של כל העולם. בגלל שהעולם יגיע לבחינת תוהו ובוהו. ואז יתחדש התוהו ובוהו של ששת ימי

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

ששת ימי בראשית - הוא תוהו ובוהו ממש, ללא רוח חיים, חושך ואפילה וחלקלקות בלי כלום. אין חושך יותר גדול מזה. ואז מאיר בו התוהו ובוהו של ששת ימי בראשית. ואז יהיה בית שלישי, ויהיה תחית המתים. "ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם". כאשר יגיע העולם לבחינת מבול, אז וישב ה' מלך לעולם. וזה הוא בחינת משיח.

בראשית, שיכירו וידעו כל יושבי תבל, כולם יכירו שהכל הוא הרבש"ע.

והוא ענין "ואמונתך בלילות", שהאמונה נגלית מתוך הלילה, בגלל שזה לילה אפל, כזה לילה שלא יכול להיות לילה יותר מזה, תוהו ובוהו. ומזה מתגלה התוהו ובוהו של ששת ימי בראשית. כי התוהו ובוהו של ששת ימי בראשית הוא מציאות ה'. ואנו, התוהו ובוהו שלנו - שהוא רק דוגמא של

שיחת הרא"ש ז"ע"א כ"ג חשון תשנ"ט ה'אב ל'תשס"א א.א.

- א -

המלך שהשוה את האדם לבהמה באמרו "אדם ובהמה תושיע ה'", הגיע אל ההכרה הזו מתוך נסיון החיים שלו, אחרי שמצא בעצמו ש"מותר האדם מן הבהמה אין".

כבר בבריאת העולם אנו רואים ש"מותר האדם מן הבהמה אין". בבריאת הבהמה כתוב "תוצא הארץ נפש חיה למינה", וביצירת האדם נאמר ג"כ "ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". הנפש של הבהמה נקראת 'נפש חיה' וגם של האדם נקראת כן. אלא שלאדם יש עדיפות ברוח ממללא שיש בו, כמו שמפרש רש"י (בראשית ב, ז) שניתנה בו דעה ודיבור. ואם כן צריך ביאור למה השווה דוד המלך את האדם לבהמה, באומרו "אדם ובהמה תושיע ה'", שמה משמע ש"מותר האדם מן הבהמה אין", הרי יש לאדם מעלה יתירה על הבהמה, שהיא הדעת?

חיי האדם בעולם הזה רצופים במאורעות ותהפוכות, פעמים יעלה עד השמים שיאו ויש שירד תהומות, אך כל מצב שהאדם נקלע אליו מטרתו להביא אותו אל תכלית בריאתו בעולם הזה. ומי שחדור בהכרה זו, ורוצה להגיע אל התכלית, גם כאשר נכשל ונופל הוא לא נשבר. אדם כזה מבין שהכשלון שלו נועד להביאו אל ההכרה ש"אני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך", ומתוך כך יגיע לבחינת "ידע שור קונהו" בדיוק כמו הבהמה. כי אדם כזה כשהוא רואה את כשלונותיו, איך שהוא יורד מטה מטה עד שכלו כל הקיצין ואין ביכולתו לעזור לעצמו מאומה, הוא לא נשבר, ולא נופל למחשבות יאוש "איך אני יכול לחיות", דוקא אז הוא מוצא בעצמו שיש כח עליון שמקיים אותו, הוא הכח שנותן בו את ה"רוח ממללא", ואז הוא לומד להכיר ש"מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל". גם דוד

המשך פנינים יקרים

את מחתות החמאים האלה בנפשותם (י"ג, ג) מדויק הלשון "בנפשותם". הכוונה כי החמא היותר גדול הוא כאשר בעלי המחלוקת מייפיים את מחלוקתם בקחתם לחומר במחלוקתם דברים רוחניים למען יהיה נראה שנלחמים בעד הנפש הרוחני. לכן דייקה תורה את מחתות החמאים האלה שהלבישוהו בנפשותם.

(הרה"ק נפתלי מראפשיץ זצ"ל)

ולא יהיה כקרח וכעדו (י"ג, ה) התורה מדגישה גם כקרח וגם כעדו למען ילמדו ויקחו מוסר אשר לא רק בעלי המחלוקת בפועל כקרח ענש יענש אלא גם מי שמסייע ועוזר לבעלי המחלוקת ומצהירים שאין להם שום אינטרס עצמי וכל כוונתם לשם שמים עלולים לפול בפח של קרח ושל עדותו... (משיב דבר)

ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב (י"ח, כ"ז) ונחשב לכם תרומתכם מלשון התרוממות. וכוונת הכתוב היא לומר לאדם באם יעזור לו השי"ת ויתעלה לגדולה אז כל יתגאה בגדולתו רק יהיה נחשב אצלו מה שנתרומם כי כן רצון השי"ת כאותו הכור שנהיה תרומה ובאמת אין יתרון לאותו הכור על הארבעים ותשע כורים הנותרים כי מן השמים חלוקה זו. כן האדם אחרי שיתרומם אין לו כל סיבה להתגאות בגדולתו אשר נתן לו השי"ת.

זאת חקת התורה (י"ט, ב) פרש"י לכך כתיב חוקת לומר גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה וכו'. אמנם יש בכל אחד ואחד מישראל פרטי בעשותו אחת מהמצוות - אשר אין בהם טעם וריח ומעשהו כמו חק וגזירה יתיר עליו העושה מעשה מצוותיו בהתעוררות חושק נפשו והתלהבותו אל האלקים תועלתו גדולה מובהקת ומובחרת וכו'.

ויקחו אליך וגו' (י"ט, ב) רש"י: לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר, כתב האריז"ל, כי אדם שאינו יודע לכוון את כל כוונות התפלה יכוון בדעתו שהוא מכוון את כל הכוונות אשר כיוונו אנשי כנסת הגדולה, והרי אמרו חכמינו שאמר השי"ת למשה לך אני מגלה טעמי פרה ולאחרים חוקה. יוצא איפוא שרק משה רבנו ידע את טעמי פרה אדומה, וכאשר באו בני ישראל אח"כ לעשות פרה אדומה לא יכלו אלא לומר כי הם מכוונים את הכוונות שכיוון משה רבנו...

(מתוך אור המאיר להרה"ק מו"מור זצ"ל)

אדומה תמימה (י"ט, ב) אומר רש"י שתהא תמימה באדמומיות הא אם יש בה שתי שערות שחורות פסולה. תמימות זו נפסלת רק בשתי שערות ואילו התמימות של תמים תהיה עם ה' אלקיך נפסלת אפילו בחוט שיערה אחד בלבד. ולקח הכהן עץ ארז ואזוב, ולקח אזוב (י"ט, ו, י"ח) ה'קדמא ואולא' בפסוק מרומז לדברי חז"ל אם הגביה עצמו כארז ישפיל עצמו כאזוב וזהו קדמא - מאין באת ואולא לאן אתה הולך ועי"ז ישפיל עצמו.

לא תעבור כי פן בחרב אצא לקראתך (כ, י"ח) רש"י: אתם מתגאים בקול שהורישכם אביכם ואני אצא עליכם במה שהורישני אבי. גדולה תפלתו של אדם מישראל. אבל רק כשאין האדם בא לידי גאות מן התפילה. לפי"ז אם אתם מתגאים בקול של התפלה אז מתגבר עשו בחרב ויוצא נגדו, ואילו כאשר התפילה כשרה וטהורה אין כח לעשו להרע לישראל כי הקול קול יעקב והידים ידי עשו...

(פנינים יקרים)

והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו (כ, כ"ז) וצ"ב כיצד רשאי היה אהרן ללבוש אז את בגדי הכהונה הלא היה זה שלא בשעת עבודה? ברם הלא אמרו חכמינו כי מיתת צדיקים מכפרת כקרבן, ואם כן הרי עלייתו של אהרן אל הר ההר על מנת למות היה כגדר עבודה של הקרבן. לכן רשאי היה ללבוש את בגדי הכהונה.

(שער בת רבים)

(מוה"ר צבי מו"דיטשוב זצ"ל)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים
02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477
ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

